

(Əvvəli ötən sayımızda)

Müəllif kitabın ilk səhifələrində elə bu ovqatla irəliləyir: “21 sentyabr günü şəhid olan Elşən Məmmədovun qisas günü artıq hazır idi. Təlimə gedən çağırışçılar bir neçə gün sonra zəfər tarixini yazmağa başladılar! Gün Zəfər günü idi! Həyat tamamilə dəyişirdi! Şəhidlər verilirdi, ancaq qisası alınan və qisas alan Şəhidlər! Və sonra bu yol Şuşadan da keçdi! Şuşada Zəfər bayrağını dalğalandırdı! Bütün şəhidlərimizin ruhu şad oldu!

Ali Baş Komandan Tovuz döyüşlərində Şəhid olan hərbiçilərimizi “Hərbi xidmətlərə görə”, “İgidliyə görə”, “Vətən uğrunda” medalları ilə və “Milli Qəhrəman” fəxri adı ilə təltif etdi”. Fəxri adları, təltifləri yada salan müəllif sanki gələcək oxucusunun diqqətinə çatdırır; bu müharibədə heç nə və heç kim deyildi. Ali Baş Komandan özünün iti nəzərləri ilə döyüşü, müharibənin gedişatını, zəfər yürüşünə başlanğıcı çox diqqətlə izləyir və bu izləmənin nəticəsini qəhrəmanların hünərlərini təsdiq edən fəxri adlarda, təltiflərdə görürük və onu da görürük ki, o necə həssaslıqla qəhrəman generala üz tutur, xitab edir: “Cənab General, rahat uyu! Səndən sonra qisasının eşqiylə şəhid olanlar qisasını aldılar! Sən ruhunla azad etdiyin Şuşada Zəfər bayrağını da öz ruhunla dalğalandırmısın! O

Vətənə sevginin solmayan çiçəkləri

bayraqəbədiyaşarın nişanəsidir”. Şeir kimi oxunan, nəgmə kimi ötən sətirlər göstərir ki, onun ruhu necə səfərbər olub. Onun varlığı başdan-başa döyüş əzminə köklənib. Təsəvvüründə, xəyalında canlandırdığı odlu səhnələri, qanlı çarpışmaları artıq kifayət qədər zəngin olan söz ehtiyatı ilə süsləyir.

Sevindik Nəsiboğlunun “Möhtəşəm zəfərin nişanəsi” kitabını şərti olaraq 3 bölməyə ayırmaq olar. Doğrudur, bu kitab həm məzmunu, mahiyyəti, ideyası ilə bütövdür. Heç bir bölgüyə tabe olmur. İstər şəhidlərin yaşam yolu haqqında qısa xronikal qeydlər, istər geniş publisistik yazılar və istərsə də şeirlər mahiyyəti etibarlı ilə bir müstəvidə görünür.

Sevindik Nəsiboğlunun “Möhtəşəm zəfərin nişanəsi” kitabını şərti olaraq 3 bölməyə ayırmaq olar. Doğrudur, bu kitab həm məzmunu, mahiyyəti, ideyası ilə bütövdür. Heç bir bölgüyə tabe olmur. İstər şəhidlərin yaşam yolu haqqında qısa xronikal qeydlər, istər geniş publisistik yazılar və istərsə də şeirlər mahiyyəti etibarlı ilə bir müstəvidə görünür.

Sevindik Nəsiboğlunun kitaba toplanmış əsərlərinin qəhrəmanları da müəllifdən aldıqları sevgi payı ilə fərqlənir. Çünki müəllif üçün vətən torpağına qanı axmış hər bir oğulun adı əzizdir, qanı müqəddəsdir. Bu qəhrəmanların döyüş yolunu Suqovuşanda, Füzulidə, Cəbrayılda, Zəngilanda, Qubadlıda, Ağoğlana (Hadrut)... harada bitməsindən asılı olmayaraq, onların qəhrəmanlığı ölçüyəgəlməzdir.

Sevindik Nəsiboğlu tərənnüm etdiyi hər bir qəhrəmanla Qarabağı qarış-qarış gəzir. Onlarla birgə savaş yolu keçir. Hətta qəhrəmanlarına deyən güllənin ağrısı onun canını da oda bələyir. Varlığında gözəgörünməz güllər açılır. O, bu gülləri düşmənlərin güllələri-nə sipər edir. Onların ölümsüzlük yolunu dastana çevirir, yazıya gətirir.

S.Nəsiboğlunun yazı yolunu bütövlükdə 44 günlük savaş yolu yeni çalar-

lar, yeni rənglərlə zənginləşdirib. Onun cılığın, yangılı publisistikasını bir çox hallarda şeirlərdən ayırmaq olmur. Ayırı-ayrı parçalar o qədər poetik əhval kəsb edir ki, nə vaxt mahiyyətin şeirə çevrildiyini oxucu hiss etmir. Yazılar bir-birinin davsını kimi oxunur, elə buna görə də Sevindik Nəsiboğlunun bu kitabını bütövlükdə bir nəgmə kimi də qavramaq olar. Əlbəttə, Sevindik Nəsiboğlunun bu zəfər ruhu ilə oxunan nəgmələri Laçın, Kəlbəcər, Ağdam və Şuşa motivləri ilə zirvəyə çatır.

Müəllif hansı yazını hansı formada yazacağını qabaqcadan düşünür. Sadəcə obrazı tanıyır, obrazı görür. Onu ruhuna, varlığına çəkir. Bundan sonra onun varlığından hansı səs gəlirsə, həmin səsi olduğu kimi yazıya alır. Ona görə də bütün mətn boyu (kitab boyu) yazılar təbii şəkildə növbələnir. Bəzi yerlərdə müəyyən qədər poetik forma alır. Bəzi yerlərdə düşüncələr öz axarı ilə çağlayır: “Kimdir keçilməz cığırlardan keçən, Kimdir şahadət şərbətini içən, Kimdir döyüşlərdə həm öndə gedən, Kimdir nurlu zəfəri mümkün edən, Kimdir düşmənin qisasını alan, Düşmənin cainə vəlvələ salan, Kimdir mümkünsüzü mümkün eyləyib, Şuşada zəfər bayrağın ucaldan, Üçrəngli bayrağı dalğalandıran?”. Bu mətnin yalnız ruhunu qavrayırıq. Onun poetik biçimdə, yaxud publisistik fonda görünüşü bizim üçün fərq etmir.

Şuşamız azad oldu!
Ata, ruhun şad oldu!

Həssas, tələbkar, eyni zamanda mü-təxəssis oxucuların diqqətinə çatdırmaq istərdim ki, müəllif 13 yaşlı yeni-yetmədir. Mətni düşüncədə təhlilə çərkən bu amil mütləq nəzərə alınmalıdır. Çünki gələcəyin sahibi bu günün uşaqlarıdır, gəncləridir. Onların kamill sənətkar gücünü biz hələ gələcəkdə görəyik.

Sevindik Nəsiboğlunun istər şeirləri olsun, istərsə də publisistik qeydləri - bu kitabda əhatə olunmuş bütün yazılarında müəllifin xərətə üzərində yeri görünür. Şuşanın adı çəkilirsə, Şuşadadır. Xankəndinin adı çəkilirsə, Xankəndindədir. Bir sözlə, harada savaş varsa, özü də oradadır. Ən başlıcası, Sevindik Nəsiboğlu düşməne qarşı sərt, qəzəblidir, hətta bir çox məqamlarda erməni vandallarına nifrəti ilə savaş elan edir. Bir şəhid övladının dilincə yazdığı misralarda qəhrəmanın yenilməzliyi görünür. Şəhidliklə, ölümü ilə ömrünün bitmədiyi anlamı duyulur. Özünün kövrək düşüncələri ilə müəllif şəhid övladının yanında dayanır. Onunla doğmalığı, canbır qəlb olmağı özünə şərəf bilir: “Mane olam-mazdılar, Orda durammazdılar, ...Qazdıqları quyuda, Özləri də azdılar.Şuşamız azad oldu!Ata, ruhun şad oldu!”. Bəli, hətta uca, qürurlu mənəvi dünyası ilə vandallara ibrət dərəsi keçir, onlara bildirir ki, sizin düşdüyünüz quyunu

özünüz qazmısınız. Bu quyuyu indi sizin məzarınız olacaq.

Ümumiyyətlə, kitab boyu ən ağır məqamları yazanda belə Sevindik Nəsiboğlu qürurundan enmir. Öz sözünün içində özü boya-boy görünür, qürurlu görünür, ötkəm görünür. Bu mahiyyət də, əslində, təkə onun özünün daxili-mənəvi gücünün göstəricisi deyil, o həm də mənsub olduğu xalqın, sahib olduğu vətənin göstəricisidir:

Dünyanın Azərləri,
Yığıbdır ərənləri.
Dönürlər Şuşamıza,
Qeyd edirlər zəfəri.
Şuşamız azad oldu!
Ata, ruhun şad oldu!

Bu gözəl zəfər ilə,
Bildirdik ki, ölməyib.
Bu yurdun ərənləri,
Riad və Albertləri.
Şuşamız azad oldu!

Ata, ruhun şad oldu!
Bu müharibədə döyüşən ordunun 3 min nəfərə qədər itkisi oldu. Doğru olaraq Sevindik Nəsiboğlu hər əsgəri bir ordu gücündə görür. Hər şəhidi bir əfsanəvi qəhrəman kimi tərənnüm edir. Onun yazılarında bu qəhrəmanların hər biri xalqın bədənindən qopmuş bir parça kimi görünür. Müəllif bu ağrını yaşayır. Ancaq ağrılar altında əzil-mir. Qəhrəmandan-qəhrəmana keçdikcə sanki yeni əzm alır, güc götürür. Ona görə də bütün kitab boyu onlarca qəhrəmanın adları sadalanır, içimizdəki yangı alovlanır, ancaq biz döyüşən ordunun qüdrətini və gücünü gördüyümüz üçün qürurlanıyıq. Başımızı daha da uca tuturuq.

Sevindik Nəsiboğlunun bu kitabı yalnız ədəbi-publisistik əsər kimi qavranıla bilməz. Bu kitab həm də zəngin məlumat mənbəyidir. Zəngin müharibə xronikasının yığıldığı ensiklopedik topludur.

Bircə onu deyim ki, müəllif necə ki, əsgərləri fərdiləşdirir, onların adlarını, ünvanlarını göstərir, döyüş yollarına işıq tutur. Nəhayət, bu adların bü-

töv fonunda Azərbaycan ordusunu dünyanın təqdir etdiyi güc və qüvvət rəmzi kimi göstərə bilir. Eləcə də işğaldan azad olunan rayonları, hətta öz azadlığına qovuşmuş kəndləri belə sadalayır. Hər kəndin, hər ərazinin özünə uyğun epitetlər tapır, forma seçir. Şəhid edilmiş, yağmalanmış, xarabazarlığa çevrilmiş kəndlər dəhşətli sinema pərdələri kimi gözlərimizin önündən keçir.

Doğrusu, kitabdən həmin hissələri oxuduqca qəlbim həyəcab hissi ilə döyünürdü. Cəbrayılın azad edilmiş tarixi yurd yerlərinin adlarını da sözə çəkilmiş sıraların içində görmək mənə nə qədər həyəcanlandırdı. Elə başqa oxucuların da bu kitabın vərəqlərini çevirdikcə hansı hissələri keçirəcəyini bəri başdan təsəvvür edə bilərəm.

Mənə elə gəlir ki, belə kitabların yazılması yaddaş üçün əvəzsiz iksirdir. Vaxt gələcək Zəfər müharibəsinin tarixi yüz illiklərin fonunda qeyd olunacaq. Ola bilsin ki, hansı zamandasa insanlar bu müharibəni bir əfsanə kimi yada salacaq, bir nağıl kimi danışacaq. Ancaq bu kitabın vərəqlərini çevirdikcə hansı hissələri keçirəcəyini bəri başdan təsəvvür edə bilərəm.

Mənə elə gəlir ki, belə kitabların yazılması yaddaş üçün əvəzsiz iksirdir. Vaxt gələcək Zəfər müharibəsinin tarixi yüz illiklərin fonunda qeyd olunacaq. Ola bilsin ki, hansı zamandasa insanlar bu müharibəni bir əfsanə kimi yada salacaq, bir nağıl kimi danışacaq. Ancaq bu kitabın vərəqlərini çevirdikcə hansı hissələri keçirəcəyini bəri başdan təsəvvür edə bilərəm.

Mən bilərəkdən canını xalqına qurban vermiş igid oğulların adlarını bir daha sadalamadım. Hansı adınsa ümumi sıradan qıraqda qalacağından ehtiyatlandı. Zənnimcə, müəllif də, oxucu da mənə başa düşər.

İlkin kompüter variantını vərəqləyib axıra çıxıram. Hər səhifəni ağır dağ kimi aşırıram. Və bu səhifələri yarıdan müəllifin hansı hissələri keçirdiyini təsəvvür etməyə çalışıram. Hər qəhrəman oğulun, vətən şəhidinin obrazını düşməndən geri alınmış müqəddəs torpaqlarımızın bir parçası kimi görürəm.

Kitab sona çatır. Və sanki Laçında, Kəlbəcərdə... zirvələrdə dayanıb vətən sərhədlərinə baxıram. Şuşadan üzü bəri vətənin sevinən, gülən çöllərinə baxıram. Azad olunmuş torpaqları seyr edirəm və hiss edirəm ki, tək deyiləm.

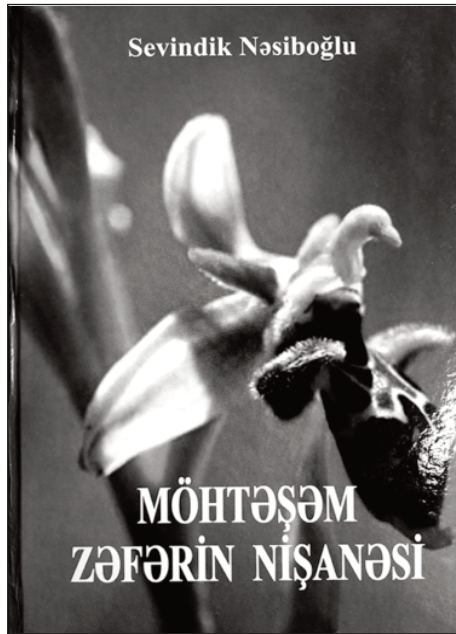
Necə tək ola bilərəm? Bu möhtəşəm yaradıcılıq örnəyini, “Möhtəşəm zəfərin nişanəsi”ni yaradan müəllifin özünü də yanımda görürəm.

...və hətta onu da görürəm ki, tək-cə biz ikimiz də deyilik. Bizimlə birgə Şuşa dağlarına söykəyib vətəni seyr edən canını vətən naminə qurban vermiş oğullar da elə bizimlə birgədir.

... Sevindik Nəsiboğlunun böyük zəhmət və eyni zamanda vətənə sevginin şəhidlik yolunda solmayan çiçəklərdən yaratdığı çələng özünün tərəvətini, qoxusunu, ətrini əbədi qoruyacaq.

ƏLİ RZA XƏLƏFLİ

19.10.2021

əsas odur ki, müəllif varlığından gələn səsi olduğu kimi yazıya gətirir.

Kitabda müəllifin özünün “Zəfər nəfəsləri, zəfər qoxulu şeirlər və poemalar” adı ilə təqdim etdiyi silsilə yazılar əslində Sevindik Nəsiboğlunun ruh etibarlı ilə şair olduğunu təsdiq edir. Ancaq bu bölməyə daxil etdiyi şeirlər və poemalar, süjetli poetik parçalar müharibənin ən qızgın olaylarından təsirlənən müəllifin həyəcan hayqırışları kimi üzə çıxır. Bütün hallarda yazdığı, yaratdığı nə varsa hamısı təbii hissələrin nəticəsi kimi görünür. Bir şəhid övladının nəgməsi kimi oxunan şeiri biz həm də müəllifin özünün ata gözündə gördüyü şəhidlərə öyüdü kimi oxuyuruq:

Bu sözü çatdıranda,
Dilim bayram eylədi.
Sözüm elə güllədi,
Düşməni başına dəydi.
Şuşamız azad oldu!
Ata, ruhun şad oldu!

Sevincdən sığmıram mən,
Şuşaya, Xankəndiyə.
İndi biz dərs veririk,
Vandal ermənilərə!